

مبادی فقه

(رشته‌ی الهیات و علوم اسلامی)

www.ketab.ir

دکتر سید محمد صدری

سرشناسه	:	صدری، سید محمد، ۱۳۴۲-
عنوان و نام پدید آور	:	مبادی فقه (رشته الهیات و معارف اسلامی)/ سید محمد صدری.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	نه، ۲۸۲ ص.
فروست	:	دانشگاه پیام نور؛ ۱۸۳۹؛ دانشکده الهیات و علوم اسلامی؛ ۹۲/د.
شابک	:	978 - 964 - 387 - 882 - 5
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا.
موضوع	:	اصول فقه - آموزش برنامه ای.
موضوع	:	فقه - آموزش برنامه ای.
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور.
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۱ ۴۲۲ م۴۲ ص/ BP۱۵۵۱
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۲۷۸۱۹۵۷

دانشگاه پیام نور

مبادی فقه

مؤلف: دکتر سید محمد صدری

تهیه و تولید: مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ اول (تجدید حروفچینی) بهمن ۱۳۹۱

شابک: ۵-۸۸۲-۳۸۷-۹۶۴-۹۷۸

ISBN: 978 - 964 - 387 - 882 - 5

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی‌های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق نشر اعم از چاپی، الکترونیکی، تصویری، صوتی و اینترنتی برای دانشگاه پیام نور محفوظ است)

قیمت: ۵۹۰۰۰ ریال

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار ناشر

کتاب‌های دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف یک درس در یک یا چند رشته دانشگاهی، به صورت کتاب درسی، متن آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شوند.

کتاب درسی ثمره کوشش‌های علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصل‌های مصوب تهیه و پس از داوری علمی، طراحی آموزشی، و ویرایش علمی در گروه‌های علمی و آموزشی، به چاپ می‌رسد. پس از چاپ ویرایش اول اثر، با نظرخواهی‌ها و داوری علمی مجدد و با دریافت نظرات اصلاحی و متناسب با پیشرفت علوم و فناوری، صاحب اثر در کتاب تجدیدنظر می‌کند و ویرایش جدید کتاب با اعمال ویرایش زبانی و صوری جدید چاپ می‌شود. متن آزمایشگاهی (م) راهنمایی است که دانشجویان با استفاده از آن و کمک استاد، کارهای عملی و آزمایشگاهی را انجام می‌دهند.

کتاب‌های فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه و بر روی لوح فشرده تکثیر می‌شوند و یا در وبگاه دانشگاه قرار می‌گیرند.

مدیریت تولید محتوا و تجهیزات آموزشی

پس هر شریعت الهی تکمله‌ای است بر آیین پیشین بنابراین در فرجام این راه شریعتی باید که کامل‌ترین آنها باشد آنچنان کمالی که پایه‌پای تکامل بشر در همه ادوار پیش رود و پاسخگوی همه نیازهای مادی و معنوی او در همه زمینه‌ها و در باور ما اسلام چنین آیینی است که مهم‌ترین رهاورد قرآن هیچ‌تر و خشکی را فرو نگذاشته و سنت با تفسیر و توضیح‌ها و تبسیط و تفریع‌های خود در کنار آن، خاستگاه احکام شریعت اسلامی است و حکم شرعی و وظایف مکلفان در فرایندی از این منبع استخراج می‌شود.

حرکت برای یافتن حکم شرعی از راهی سهل و هموار آغاز شد اما با پیشرفت زمان و گسترش محدوده‌ی جغرافیایی حاکمیت دین و تحولات و تطورات ناشی از این دو، از سادگی پیشین بیرون آمد و رفته رفته به فرایند بسیار پیچیده‌ای تبدیل شد که تنها دانشی و دقیق می‌توانست متخصصان امر را به ریزه‌کاری‌ها و دقایق آن راهنمایی کند. علم فقه همان دانش است و در همین راستا پدید آمد و همانگونه که فرایند استخراج حکم شرعی با پیشرفت زمان تعقد و پیچیدگی یافت پیشرفت فقه نیز چنین بود.

کتاب حاضر با عنوان «مبایده» چنانکه از نامش پیداست راه ورود به مباحث اصلی این علم را هموار می‌کند و ابواب و فصول کتاب به مقتضای همین مقصد و با پیروی از سرفصل‌های مصوب گشوده شد. شرح این ابواب و فصول در گفتار اول کتاب در مقام بیان کلیات آمده است.

در طول ارائه‌ی مطالب سادگی و آسانی فهم آنها بیشترین محل اهتمام ما بوده است. اما آنچه در این دیباچه از محتویات کتاب حاضر گنسی است همین که: چون از یک بررسی تاریخیچه کوتاهی از فقه در سرفصل مصوب برای این عنوان درسی یکی از خواسته‌ها بود و نگاهی گذرا بر تاریخیچه‌ی اصول فقه نیز در عنوان درسی مبایده اصول خواسته شده، و از سوی دیگر تفکیک این دو تاریخیچه در عمل میسر نیست، لذا برای پرهیز از دوباره‌نویسی این دو مختصر را در یک جا با هم جمع کرده و تنها در همین کتاب از آن سخن گفته‌ایم. شیوه‌ای که برای بررسی سیر تحولات فقه و اصول در پیش گرفتیم روشی تازه و نوین است که در آن نخست از پیدایش فقه و سپس از مکاتب فقهی اهل سنت سخن داریم و پس از آن به شکل جامع‌تری تحولات فقه و اصول شیعه را طی شش دوره‌ی جداگانه به بررسی گرفته‌ایم.

از تازه‌های دیگر این روش آن است که به پاره‌ای از عوامل سیاسی اجتماعی و فرهنگی که بر پیدایش تحولات فقهی تأثیرات زیادی داشته است نیز، اشاره شده و یا احیاناً برخی از آنها به نقد و تحلیل گرفته شده است و به‌طور طبیعی مطالبی که در اثر حذف مکررات دو تاریخچه فقه و اصول برای ما پیش آمد به ما امکان ارائه‌ی تاریخ کامل‌تری از این دو علم را دارد.

در پایان از کلیه‌ی عزیزانی که با کمک‌ها و همکاری‌های خود اینجانب را در تقدیم این اثر یاری کردند به‌ویژه همکاران دفتر تدوین دانشگاه و گروه الهیات قدردانی کرده و زحمات ایشان را ارج می‌نهم. همچنین از فقیهان فرزانه استدعا دارم که اینجانب را بر مواضع لغزش که برخی از آنها نیز اجتناب‌ناپذیر است واقف کنند.

من الله التوفیق

سید محمد صدری

۱۳۷۶/۱۱/۱۵